

A NIH néhány reflexiója a „Magyar Innovációs Szövetség állásfoglalása a „Technológiai start-up ökoszisztéma építés” tárgyú pályázat újr gondolásának szükségességéről” című dokumentumhoz

Kezdjük az általános észrevételekkel, a félreértések tisztázásával, a hiányos ismeretek pótlásával.

Az állásfoglalásban azt olvashatjuk, hogy az „innovatív technológiákat fejlesztő start-upok több mint 65%-a még soha nem került kapcsolatba akcelerátor/inkubátor szervezetekkel. Ennek legfontosabb oka, hogy az említett szervezetek nagy részének iparági tapasztalatokkal csak korlátozottan rendelkező mentori és tanácsadói hálózata van, illetve gyenge a befektetői kapcsolatrendszere”.

Ezzel szemben az akkreditációs pályázatból egyértelműen kiderül, hogy a bírálati szempontok szinte kizárólag az éppen hiányolt képességek, befektetői kapcsolatok meglétét vizsgálják, nemzetközi szintű elvárásokkal.

Nézzük tovább: ”Ezért szükséges lenne olyan kiírás is, mely az akcelerátor/inkubátor rendszerektől függetlenül célozza a start-upok támogatását.”

A helyzet ezzel szemben az, hogy korábban számos pályázati kiírás támogatta az induló vállalkozásokat, például a közelmúltban lezárult „A régió innovációs potenciáljának fejlesztése innovatív start-up cégek létrehozásával” című. Ezen pályázati programok korlátozott sikerét pontosan a megfelelő tapasztalatokkal rendelkező és a sikerben érdekeltté tett inkubátorok, mentorok hiánya okozta. A jelen kiírás abban a tekintetben új és egyedülálló a hazai gyakorlatban, hogy az inkubátorokat érdekeltté teszi a startupok sikerében azzal, hogy saját tőke befektetését is megkívánja, aminek fejében az inkubátorok üzletrészt is szereznek a startup-jaikban. Mindennek feltétele, hogy a kiválasztás is az inkubátorokra legyen bízva, így a technológiai, piaci szűrést nem állami hivatalnokok végzik, hanem az adott projektben üzletileg is érdekelt, saját kockázatot is vállaló, magántulajdonban lévő inkubátor cégek. Nem hisszük, hogy a MISz az állami hivatalok általi start-up válogatást, vagy a felelősség nélküli szakértői bírálatot sírják vissza.

„Pontosan definiálni kell, hogy akcelerátor vagy inkubátor szervezetek, vagy mindkét szervezettípus jogosult-e pályázat benyújtására a kiírásban.”

A pályázat nem kíván definíciós kérdésekben állást foglalni, mindazok az inkubátor/akcelerátor (a továbbiakban a rövidség kedvéért az inkubátor elnevezést fogjuk használni) szervezetek pályázhatnak a siker reményében, akik a fenti modell alapján, a közzétett bírálati szempontoknak megfelelő, nemzetközi szintű szakértelmet tudnak felmutatni. Félreértés az is, hogy az I. alprogram futamideje 36 hónap. Ténylegesen az akkreditáció 8+2 évre szól, csak az elnyerhető, induló de minimis támogatást kell maximum 36 hónap alatt felhasználni. Az első évben – az átlagnak megfelelő - hat startup-ot befogadó inkubátor esetén az inkubátor támogatása az adott inkubátorral kapcsolatos összes támogatásnak kevesebb, mint 10%-át teszi ki. Ez alapján nem állítható, hogy a „jelenlegi kiírás I. és II. alprogramjainak főbb súlypontjai az akcelerátorokat/inkubátorokat működtető menedzsment személyi költségeinek finanszírozás”. Megjegyezzük továbbá, hogy a II. alprogramot az inkubátorok támogatásával értelmetlen összekapcsolni, hiszen az tulajdonképpen egy speciális ötletpályázat, ami startup-ok, sőt nem jogi személyek projektjeinek legkorábbi fázisát támogatja (vagyis nem az inkubátor menedzsmentjét), azonban már itt is alkalmazva azt a megközelítést, hogy egy üzleti szempontokat érvényesítő szervezet végezze a szűrést és ne egy állami hivatal.

Sajnos az anyag néha szörszálhasogatásig viszi a kritikát, pl. amikor azt mondja, hogy nem helytálló az az állítás miszerint az inkubátorok a nemzetközi gyakorlatban bizonyos feltételek esetén 8-15%-os üzletrészt szereznek, hanem azt állítja, hogy „általában 10%-ot”. (A 8-15% átlaga 11.5%, számunkra nem tűnik elvinek a különbség)

Az anyag felsorol 5-6 különböző modellt, illetve konkrét inkubátor vállalkozást, amiknél az általunk adaptált, nemzeti szintű állami-magán modellek, az izraeli technológiai inkubátor modell, a finn Vigo accelator modell és a szingapúri technológiai inkubátor rendszer sokkal több és hosszabb pozitív tapasztalatot tudnak felmutatni. Vagyis az általunk kidolgozott megoldás a legjobb nemzetközi tapasztalatokra épül.

Az inkubátor és a startup szerződését (2.old. 3. bekezdés) az általunk kidolgozott modell csak pár pontban köti meg (max 24% tőkerészesedés, újabb befektetés csak a 2.évben) a többit rábízta a szerződő felekre. Ezért nem dolgoztunk ki és egyelőre nem is szándékozunk kidolgozni szerződés mintákat.

Egy újabb félreértés (2.old. 5. bekezdés) „nem életszerű az, hogy a pályázat alapvetően utófinanszírozású”.

Ezzel szemben a III. alprogramban az előleg 50%-os és csak 25% az, ami utófinanszírozású. Biztosak vagyunk benne, hogy ez nem fogja „teljesen ellehetetleníteni” az állami támogatás felhasználását.

Egyetértünk viszont azzal a felvetéssel, hogy érdemes a „banki hitel és egy állami pályázat hibridjét” is bevenni a startup ökoszisztéma fejlesztési programjaiba és már konkrét elképzelésünk is van arra, hogy a tervezett következő kiírásban a IV. alprogram (piacra lépés támogatása) egy ún. soft-loan formában történne.

Nagyon nem értünk egyet a szabadalmi kérdésről írtakkal (2. old. 6. bek.):

- A szabadalmaztatás természetesen nem kötelező, nem is mindig lehetséges, ezért a pályázati kiírás ezt csak, mint elszámolható költséget említi. A II. alprogramnál pedig egy pótlólagos forrást biztosít, azoknak, akik számára a szellemi tulajdon védelme járható út.
- Alapvető szabadalmi szabály, hogy a jogvédelmet **azelőtt kell megcsinálni**, mielőtt a szellemi tulajdon valamilyen formában (pl. prototípus, publikáció, stb.) nyilvánosságra kerül. Az Állásfoglalás szabadalmi jogi szakértők szerint is szakmailag teljesen hibás nézeteket tükröz.
- A szellemi jogvédelemmel kapcsolatos szakismeretek és tudatosság színvonalának emelése kiemelt feladat hazánkban, ezért fordítottunk külön figyelmet a pályázati kiírásba erre.

Összefoglalásképpen a következőket szeretnénk leszögezni:

A pályázati kiírásokat („Technológiai start-up ökoszisztéma építés” és az „Akkreditált Technológia Inkubátor” cím elnyerése) számos szakmai egyeztetés előzte meg a hazai start-up ökoszisztéma fontos szereplőivel és a kiírások megjelenését szokatlanul nagy várakozás övezte. A kiírások megjelenésével kapcsolatban számunkra is meglepő módon nagyon sok pozitív visszajelzést kaptunk a mérvadó start-up-os körökből. Július 31-én több mint 100 fő részvételével nagyon hasznos konzultációt tartottunk az érdeklődők számára és a honlapunkon folyamatosan megválaszoljuk a felmerülő kérdéseket.

(<http://www.nih.gov.hu/innovacios/akkreditalt-technologiai-inkubator/gyik/ati-2013-gyakran>)

Természetesen voltak hasznos kritikai észrevételek is, ezek alapján az elírásokat, pontatlan fogalmazásokat menetközben javítjuk. Ugyanakkor szeretnénk megnyugtatót a pályázat iránt érdeklődőket, hogy azt nem fogjuk visszavonni, a jelen kiírást érdemben nem fogjuk átdolgozni, újragondolni. Ugyanakkor a jelen pályázat tapasztalatait hasznosítani fogjuk az inkubátor program tervezett folytatásában.

* * *

A továbbiakban az Állásfoglalás „Részletes észrevételek” fejezetére reagálunk a szöveg közé írt válaszokkal, csak azokat a bekezdéseket idézve, amivel kapcsolatban fontosnak éreztük véleményünk kifejtését.

„A.2. RENDELKEZÉSRE ÁLLÓ FORRÁS ÉS A TÁMOGATHATÓ PÁLYÁZATOK VÁRHATÓ SZÁMA

A II. alprogramban az akcelerátor/inkubátor szervezet 100%-os finanszírozást kap 80 db projekt iparjogvédelmi oltalmának megszerzésére. Azonban sehol nincs utalás arra, hogy ki lesz az így bejelentett szellemi jogok tulajdonosa illetve ki rendelkezik a hasznosítási jogokkal. Explicit magyarázatot szükséges fűzni ehhez a ponthoz.”

Természetesen a szellemi jogok tulajdonosa a bejelentő vállalkozás vagy magánszemély lesz, egyébként is a finanszírozást a startup, (ebben az alpontban magánszemély is) kapja, az Állásfoglalás ezt az alapvető körülményt itt is félreértette.

A.5. KÖTELEZŐ VÁLLALÁSOK PONT ELLENTMONDÁSAI

- a legelső bekezdésben hivatkozott F.1.2 pont nincs, feltételezhetően F.1 pont a helyes hivatkozási pont,

Köszönjük az észrevételt, természetesen az F.1 a helyes hivatkozási pont.

- nem derül ki, hogy a III-as alprogram esetében mik a kötelező vállalatok,
A III. alprogramra nem került meghatározásra kötelező vállalat, az inkubátor vállalatokai keresztül teljesül a program remélt eredménye, hiszen inkubátoronként legalább egy vállalkozás kifejlesztett termékével piacra kell lépni.

- az A.5.1.3. pontban nem egyértelmű, hogy milyen határidővel kell a kötelezettséget vállalniuk az inkubátoroknak,

A vállalat csak a program időtartamán belül értelmezhető.

- az A.5.2 és az A.5.2.1 pontban a szöveg az A.5.3.1 – A.5.3.3 feltételekre hivatkozik, de ilyen számozás nincs,

Köszönjük az észrevételt, természetesen az A.5.2 és az A.5.2.1 pontban foglalt szöveg helyes hivatkozása az A.5.2.1 – A.5.2.3. pontban megjelenő vállalatok.

- az A.5.2.1. pont kötelező értékesítési munkakört ír elő. Mi a célja egy esetleg szükségtelen pozíció fő feltételként való kikötésének? Start-up cégeknél, speciális jellegű vagy a munkaszervezet kis létszáma miatt az adott munkakör akár teljesen szükségtelen vagy fölösleges is lehet, ez nem tesz hozzá az innováció eredményességéhez vagy üzleti/gazdasági értékéhez,

A IV. alprogram végére a programcél szerint a sikeres eredményt elérő vállalat piacra lép a termékével, így ezen a ponton kiemelten fókuszba helyeződik az értékesítési tevékenység, hiszen ez fontos lépése annak, hogy a projektbe eddig befektetettek megtérülni kezdjenek. Amennyiben az értékesítési tevékenység nem kap megfelelő ráfordítást, (ami sajnos gyakori a magyar technológiai cégeknél) akkor az elért eredmény sem hasznosul, nem jut el a fogyasztóhoz.

- az A.5.2.2. pont esetében véleményünk szerint kérdéses, hogy a 30%-os üzleti hasznosíthatóság mennyire vállalható egy induló startup esetében. Javasoljuk ennek felülvizsgálatát.

Az A.5.2. pontban felsorolt vállalatok közül 2 vállalat a kötelező, így a pályázónak van lehetősége mérlegelni, és más vállalat mellett dönteni, amennyiben ezt túl kockázatosnak tartja.

A start-up (gazella) cégek piac közeli (gyakran piacteremtő) eredményes fejlesztéseinek egyik jellegzetessége épp a gyors, dinamikus, kiugró növekedés (árbevétel, vállalat, erőforrás, stb.).

A.6.1. A PÁLYÁZAT BENYÚJTÁSÁVAL KAPCSOLATOS EGYÉB FELTÉTELEK

Zavaró, hogy a 9. o. 2 bek. 1. pontjában meghatározott „legfeljebb hat éve működő vállalkozás” feltételt, a következő B.1. a) pontban jelentősen leszűkítik.

A 9. o. 2 bek. 1. pontjában meghatározott „legfeljebb hat éve működő vállalkozás” feltétel a fiatal innovatív vállalkozások általános, EU jogszabály szerinti lehatárolására

vonatkozó elemeket tartalmazza, (melyek túlmutatnak a jelen programon), és a B.1. a) pont határozza meg a jelent pályázat konkrét, annál szigorúbban korlátozott pályázói körét.

C.2. ELSZÁMOLHATÓ KÖLTSÉGEK KÖRE

Az I-es alprogram esetében mindenképpen szükséges a támogatás jogcímét de minimis-ről megváltoztatni más költség típusra, mivel a lehetséges pályázók jelentős része már felélte de minimis kereteit, így elesne a pályázaton való indulás lehetőségétől.

A TVI állásfoglalása szerint ebben az esetben más támogatási lehetőség nincs.

D.4 BIZTOSÍTÉKOK KÖRE

Kötelező a biztosítéknyújtás azon pályázók részére, amelyek nem érték el a két éves működést. Ez jelentős piackorlátozást jelent és feltételezi, hogy egy potenciális inkubátornak több mint két éve meg kellett volna alakulnia.

Ugyanezen biztosíték-nyújtási kötelezettség érvényes a pályázó start-upok részére. A start-upok ökoszisztémájára általánosan jellemző, hogy olyan fiatalok kezdenek vállalkozásba, akiknek nincs sokéves alkalmazotti múltja, így anyagi tartalékokkal egyáltalán nem rendelkeznek. A start-up életformát kitörési lehetőségként élik meg, ami tipikusan a fiatal generáció sajátja. Ezért **nem életszerű elvárni a start-upoktól, hogy a kiírásban meghatározott biztosítékokkal rendelkezzenek.** Az ilyen módon megkövetelt biztosítékok egy banki hitel és egy állami támogatás keresztezéséből létrejött erőltetett rendszer, amely elriasztja a start-upokat a pályázástól és ellentétes a nemzetközi jó gyakorlattal.

Mi is szívesebben vettük volna, ha erre nincs szükség, azonban a biztosíték nyújtása jogszabályi előírás. Megoldást jelent erre a problémára az NFÜ által elfogadott garanciavállaló pénzüstézetek által kedvezményes feltételekkel nyújtott garanciája.

Az I-es alprogramra az állam (pontosabban az állam kijelölt szerve, a Nemzeti Innovációs Hivatal) akkreditációja után lehet pályázni, mely jelentős piacsűkítést jelent, és komoly visszaélésekre ad lehetőséget, és önmagában nem garantálja az innovatív vállalkozások kialakulását. **A kétlépcsős pályázati forma (külön az ATI cím elnyerésére, és külön a technológiai inkubátor felállítására) egyébként is bonyolult és fölösleges.**

A kétlépcsős megoldás biztosítja az inkubátorok megfelelő szakmai kiválasztását, amint azt a válaszuk első felében részletesen kifejtettük. A visszaélésekkel való inszINUÁCIÓT visszautasítjuk, azonban megjegyezzük, hogy a héttagú bíráló bizottságban két külföldi és egy magyar, nemzetközileg elismert, független szaktekintély is részt fog venni, ami önmagában is garanciája lesz a szakmai döntéshozatalnak.

Budapest, 2013. augusztus 8.